



EU:n elintarvikejätetavoitteiden saavuttaminen edellyttää myös luotettavaa mittaamista

13.10.2026

Ruokahävikin ja elintarvikejätteen vähentämistä pidetään keskeisenä keinona parantaa ruokajärjestelmän kestävyyttä. YK:n kestävä kehityksen tavoitteessa 12.3 pyritään puolittamaan ruokahävikki vähittäiskaupan ja kulutuksen tasolla vuoteen 2030 mennessä sekä vähentämään ruokaketjussa syntyviä ruokamenetyksiä (United Nations, 2015).

Euroopan unionin direktiivillä (EU) 2025/1892 pyritään vähentämään elintarvikejätteen syntymistä koko elintarvikeketjussa. Direktiivissä jäsenvaltioille asetetaan sitovat kansalliset tavoitteet, jotka tulee saavuttaa viimeistään vuoden 2030 loppuun mennessä. Jalostuksessa ja valmistuksessa syntyvän elintarvikejätteen määrää tulee vähentää 10 prosenttia verrattuna vuosina 2021–2023 keskimäärin vuosittain syntyneeseen elintarvikejätteen määrään. Vähittäismyynnissä ja muussa elintarvikkeiden jakelutoiminnassa, ravintoloissa ja ravitsemispalveluissa sekä kotitalouksissa tavoite on suurempi, sillä tavoitteena on vähentää elintarvikejätettä yhteensä 30 prosenttia henkeä kohden vuosien 2021–2023 keskimääräiseen tasoon verrattuna. Direktiivin tavoitteita voidaan pitää merkittävänä muutoksena EU:n elintarvikejätteen ehkäisemistä koskevassa politiikassa, sillä siinä asetetaan elintarvikejätteen vähentämiselle konkreettiset ja mitattavat tavoitteet.

Tavoitteet eivät kuitenkaan tarkoita, että jokaisen yksittäisen yrityksen tulisi automaattisesti vähentää elintarvikejätettä 10 tai 30 prosenttia. Direktiivin mukaan tavoitteet tulee saavuttaa kansallisella tasolla. Tämä tarkoittaa, että jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavia ja tarkoituksenmukaisia toimenpiteitä, joilla asetetut vähentämistavoitteet saavutetaan.

Elintarvikejätteen vähentämisen lisäksi tärkeää on myös se, miten elintarvikejäte määritellään ja mitataan. Euroopan komission (2019, johdanto-osan 2 kohta) mukaan elintarvikejätteeseen sisältyy sekä syömäkelpoisia että syömäkelvottomia osia. Elintarvikejätettä ja ruokahävikkiä käsittelevissä tutkimuksissa käytetyt määritelmät ja rajaukset vaihtelevat. Tarkastelu voi kohdistua esimerkiksi vain alun perin syömäkelpoiseen ruokaan tai sisältää myös syömäkelvottomat osat.

RETASTE 2026 nosti esiin mittaamisen haasteet

Syyskuussa 2026 Kreetalla järjestetyssä RETASTE 2026 -konferenssissa useat esitykset tarkastelivat EU:n elintarvikejätteen vähentämistavoitteita. Keskusteluissa nousi esiin erityisesti kaksi kysymystä: kuinka realistista tavoitteiden saavuttaminen on ja miten niiden saavuttamista voidaan mitata luotettavasti.

Konferenssin avauspuheenvuorossa Katia Lasaridi (2026) tarkasteli EU:n elintarvikejätteen vähennystavoitteiden realistisuutta. Esityksessä todettiin, että kotitalouksilla on keskeinen merkitys tavoitteiden saavuttamisessa. Lisäksi puheenvuorossa tuotiin esiin, että EU:n seurannassa elintarvikejätteeseen sisältyy sekä syömäkelpoisia että syömäkelvottomia osia. Lasaridi (2026) tarkasteli myös kansainvälisiä esimerkkejä ruokahävikin vähentämisestä. Esityksen mukaan parhaissakin esimerkkimaissa ruokahävikin vähentäminen on ollut pitkäjänteinen prosessi, ja saavutetut vähennykset ovat usein syntyneet useiden vuosien tai jopa vuosikymmenten aikana. Tämän perusteella esityksessä pohdittiin, kuinka haastavaa EU:n vuodelle 2030 asetettujen tavoitteiden saavuttaminen voi olla.

Konferenssissa nousi esiin myös kysymys siitä, kuinka luotettavasti elintarvikejätteen vähentymistä voidaan seurata. Mattias Eriksson ym. (2026) tarkastelivat esityksessään nykyisten seurantajärjestelmien kykyä havaita EU:n tavoitteiden mukaisia muutoksia elintarvikejätteen määrässä. Esityksen mukaan elintarvikejätteen mittaamisessa ei ole kyse pelkästään aineiston keräämisestä, vaan myös siitä, onko mittausten tarkkuus riittävä havaitsemaan todelliset muutokset.

Myös Giordano ym. (2026) käsitelivät esityksessään elintarvikejätetiedon vertailtavuutta. Esityksessä tuotiin esiin, että EU-maat käyttävät osittain erilaisia menetelmiä ja raportointikäytäntöjä, mikä voi vaikeuttaa tulosten vertailua maiden välillä. Esityksessä korostettiin, että elintarvikejätetietojen vertailtavuuteen vaikuttavat käytetyt mittausten menetelmät, raportointikäytännöt ja tiedon läpinäkyvyys.

Konferenssin esitysten perusteella elintarvikejätteen vähentämisessä ei ole kyse ainoastaan käyttäytymisen tai toimintatapojen muuttamisesta. Yhtä tärkeää on ymmärtää, mitä elintarvikejätteellä tarkoitetaan, mitä ja miten seurannassa mitataan sekä kuinka luotettavasti muutoksia voidaan arvioida. Myös käytetyt mittausten menetelmät ja aineistojen laatu vaikuttavat siihen, kuinka hyvin elintarvikejätteen määrässä tapahtuvia muutoksia voidaan havaita ja vertailla. Luotettava seuranta on siten tärkeä osa myös EU:n vähentämistavoitteiden toteutumisen arviointia. Vasta riittävän luotettavan ja vertailukelpoisen tiedon perusteella voidaan arvioida, kuinka lähellä EU:n tavoitteiden saavuttamista ollaan. Tämä näkökulma nousi esiin useissa RETASTE 2026 -konferenssin puheenvuoroissa.

Margit Närvä

Yliopettaja, TkT

SEAMK

Lähteet

Euroopan komissio. (2019). *Komission delegoitu päätös (EU) 2019/1597, annettu 3 päivänä toukokuuta 2019, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/98/EY täydentämisestä elintarvikejätteen määrän yhdenmukaista mittaamista koskevalla yhteisellä menetelmällä ja vähimmäislaatuksilla.* Euroopan unionin virallinen lehti, L 248, 77–85.

Euroopan parlamentti ja neuvosto. (2025). *Direktiivi (EU) 2025/1892, annettu 9 päivänä heinäkuuta 2025, direktiivin 2008/98/EY muuttamisesta elintarvikejätteen vähentämistavoitteiden osalta.* Euroopan unionin virallinen lehti, L 2025/1892.

Eriksson, M., Sjölund, A., Giordano, C., Hartikainen, H., & Malefors, C. (2026). *Monitoring food waste in Sweden: Can current monitoring systems track the EU's 30% reduction target?* [Conference abstract]. RETASTE 2026: Rethink Food Resources, Losses and Waste Conference. <https://retaste.gr/abstract/1290>

Giordano, C., Kastner, L., Waterhouse, R., & Eriksson, M. (2026). *Food waste data reporting to Eurostat 2022: Methodological challenges and transparency issues in EU member states* [Conference abstract]. RETASTE 2026: Rethink Food Resources, Losses and Waste Conference. <https://retaste.gr/abstract/1423>

Lasaridi, K. (16.9.2026). *Counting the peel: The EU food waste prevention target asks more than it states – Is it reachable?* [Conference presentation]. RETASTE 2026: Rethink Food Resources, Losses and Waste Conference, Rethymno, Greece.

United Nations. (2015). *Transforming our world: The 2030 agenda for sustainable development.* United Nations. <https://sdgs.un.org/2030agenda>